

Stoppested i Kiyas Joel (i New York) på jiddish

Tallet for USA rapporterer, at 178.945 taler jiddish hjemme. Heraf levede de 113.515 i New York (63 % af de jiddishtalende i USA) og 18.220 i Florida (pensionister fra New York), mens resten var spredt i mindre grupper. 72.885 var ældre end 65 år og kun 39.245 var 17 eller derunder. I 2006 anslog US Census Bureau et 15 % [fald i tallet af jiddishtalende](#). I de områder, hvor de ultraortodokse bor, som i Kiryas Yoel, Boro Park Brooklyn, Monsey eller Williamsburg, taler op til 90 % jiddish.

Den almindelige mening blandt sprogfolk har længe været, at jiddish er et truet sprog, måske ligefrem døende. På [EU's liste over truede sprog](#) er jiddish klassificeret som "seriously endangered". Sådan var det indtil den kendte engelske jiddishist Dovid Katz i bogen Words on Fire. The unfinished Story of Yiddish (New York 2004) ændrede diagnosen radikalt. Ifølge hans bedømmelse er det gamle, sekulære jiddish på vej ned både i Israel og USA. Derimod er det religiøse jiddish på vej frem. Det skyldes den store fremdrift, der har været i de ultraortodokse sekter og deres høje fertilitet. Hans prognose for jiddish lyder, at sproget lever og har det godt, og at antallet af jiddishtalende snart vil stabilisere sig og begynde at vokse. Til gengæld vil det blive en ny sociolekt af sproget, der vil vinde frem. I USA omtaler man den ofte som 'frumish', afledt af det jiddishe ord for 'from', 'frum'.

To ultraortodokse mænd med bedesjaler og pelshatte sammen med tre drenge på gaden i Williamsburg, Brooklyn

De frommes jiddish vil lade mange sider af det jiddishe sprog uberørt. Hele det saftige bandevokabular vil formentlig lide strådeden, ligesom det vil holde op med at være et egentligt litterært og kunstnerisk sprog. Det vil være et sprog, som vil iagttage grænser, som er sat af deres egenartede opfattelse af den jødiske religion. I Israel er de ultraortodokse som regel tosprogede hebraisk-jiddish. Men det var oprindeligt med modvilje, at de accepterede at bruge de hellige sprog til dagligdags ting. Hvis de ultraortodokse vinder frem i Israel vil det ikke alene ændre politiken, men også statens karakter. Men det vil muligvis også ligestille jiddish med hebraisk.

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
juli 2018	Ethnologue: Languages of the World
juni 2018	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
maj 2018	LL-Map: Language and Location
april 2018	Minority Rights Group
marts 2018	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2018	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
januar 2015	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
december 2014	
november 2014	
maj 2014	
marts 2014	
februar 2014	
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	

Det ortodokse blad *Der blat*, som er *Tsaytschrift fun alvelthikhen ortodoksishen idishtum*, tidsskrift for ortodoks jødedom i hele verden.

*Morten Thing, dr. phil.
Forskningsbibliotekar, Roskilde Universitetsbibliotek*

Læs også:

1. [Israel's sprog](#) Israel har tre officielle sprog ifølge engelsk lovgivning i Palæstina fra 1922: Engelsk, arabisk og hebraisk. Da de jødiske indvandrere til Palæstina og Israel alle talte et andet sprog ved...
2. [Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?](#) De 22 bogstaver (plus 5 særlige slutformer) i det hebraiske alfabet (tillige med deres talværdi). Læses fra højre til venstre. Der er ingen vokaler, hebraisk er et konsonantalfabet i lighed...
3. [Jodisk sprogpolitik](#) Marmorplakette i Vilnius (Vilne på jiddish, Wilna på polsk) på litauisk og jiddish. I oversættelse lyder den: "Ved den barrikade, som var opbygget på dette sted, åbnede en deling kæmpere..."
4. [Jødiske sprog](#) Ifølge databasen Ethnologue, eksisterer der følgende jødiske sprog: Jjudeoirakisk (jahudisk), judeomarokkansk, judeotripolitansk (tripolita'it), judeotunesisk og judeojemenitisk, som alle er judeoarabiske sprog: bibelhebraisk og ivrit (moderne hebraisk)...

Tagget med: Alfabeter, blandingssprog, hebraisk, Israel, jiddish, jøder, religion, skrift, sprogdød, truede sprog, USA

2 kommentarer

Kenneth

13. januar 2011 • 16:27

Blot en mindre rettelse til en ellers flot og fascinerende artikel:

Avisnavnet oppe på det øverste billede er vidst ikke på almindelig jiddish, men lader snarere til at være tyske ord stavet på jiddish.

Det står "Jüdische Volksstimme" med hebraiske bogstaver og jiddish ortografi.

(Jüdische Volksstimme var et tysksproget jødisk tidsskrift).

Svar

Morten Thing

14. januar 2011 • 10:16

Navnet på avisen skrevet i det jiddishe alfabet lyder bogstavret: Yudishe Folksstime. Men der er ingen tvivl om, at man har sagt: Yidishe Folksstime. Det er en slags ortografisk norm i jiddishe aviser før første verdenskrig, at man skrev ordet jødisk/jiddish med bogstavet vaf, som er et u. Lyden y findes ikke på jiddish og bliver som regel til et i. Nogle jiddishe aviser, som skrev 'yudish' i titlen havde ofte 'oversat' til latinske bogstaver, som så var 'jiddisch'.

vh

Morten Thing

Svar

oktober 2010
september 2010
juni 2010
maj 2010
april 2010
marts 2010
februar 2010
januar 2010
december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.